

İZMİR ESNAF VE SANATKARLAR ODALARI BİRLİĞİ

AR-GE EKONOMİ BÜLTENİ

BİRLİK PENCERESİNDEN

DEMOKRASİMİZ GELİŞMEK ZORUNDA

Türkiye 1946 yılından günümüze, kesintilere uğramış olsa da, parlamenter demokrasiye sahiptir. Zamanının gelişmiş ülkelerini oldukça iyi analiz etmiş, aydınlanma felsefesini ileri düzeyde kavramış bir kişi olarak büyük önder Atatürk demokrasinin önemini de algılamış ve bu nedenle iki kez çok partili bir hayata geçme çabası gerçekleştirmiştir. Ancak o dönemde ülkenin sosyo-kültürel ve sosyo-ekonomik koşulları demokratik bir sistem oluşturmaya imkan vermemiştir. Bugün geline nokta Türkiye yaklaşık 70 yıllık bir demokrasi tecrübesine sahip olmasının yanında demokratik olmayan bir sistemin ülkeye ve insanına maliyetini de en iyi bilen ülkelerden biri konumundadır.

Kitaplarda demokrasinin "en iyi yönetim sistemi" olduğu yazmaktadır. Ekonomide demokrasi olmadan yani gelir dağılımında adalet sağlanmadan demokrasinin iyi işlemeyeceğini bilen bilge insanlar ise demokrasiyi "insanların bulunduğu en az kötü sistem" olarak tanımlamaktadır. Ancak nereden bakılırsa bakılsın, iyi işleyen bir demokratik sisteme sahip olmak çağı okuyan herkesin desteklediği bir görüştür.

Türkiye yönünü Batıya, Atatürk'ün ifadesiyle "muasır medeniyete" çevirmiş bir ülkedir. Bu hedef; demokrasi, insan hakları, hukuk devleti ve piyasa ekonomisi temelinde ortaklık kurmayı ifade eden AB üyeliğine adaylık ile somutlaşmıştır. Ancak bugün geldiğimiz noktada sözkonusu başlıkların hepsinde ciddi sorunlarımızın olduğu görülmektedir. Kuşkusuz sorunların varlığı değil, sorunların çözüleceğine ilişkin ümitlerde zayıflama çok daha ciddi bir sorun olarak karşımızda durmaktadır.

Bu sorunların kanımızca en günceli ve önceliklisi "**çözümün bitmediği bir sistem olarak da tanımlanan demokrasimizde yaşanmaktadır.** Halkımız, 7 Haziran seçimlerinde siyasi partilerimizin hiçbirine tek başına iktidar olma imkanı vermedi ve adeta demokrasinin bir uzlaşma rejimi olduğunu hatırlatarak koalisyon kurulmasını istedi. Ancak halkımızın bu son derece demokratik talebi siyaset kurumunda yeterince karşılık bulmadı ve Türkiye yeniden bir seçime gitmek durumunda kaldı.

Kuşkusuz seçimler demokrasinin en önemli aracıdır. Ancak, bütün araçlar gibi doğru, yerinde ve zamanında kullanılması gerekir.

Dünya ekonomisinde büyük çalkantıların, Türkiye ekonomisinde ciddi yavaşlamanın olduğu ortamda seçimlerin tekrarlanmasının ciddi ekonomik ve toplumsal maliyetleri olabilecektir. Temennimiz siyaset kurumunun bu olası maliyetleri dikkate alması ve minimize edilmesi için azami gayret göstermesidir.

Bu noktada esnaf kardeşlerimle paylaşmak istediğim önemli bir konu bulunmaktadır. Bu, demokrasinin sadece seçimler ve oy kullanmak olmadığıdır. Demokrasi; evde, işyerinde, kurumlarda, partilerde hatta hükümet içinde dahi kullanılması gereken bir araçtır. Herkesin görüşlerini ifade edebilmesi, bu görüşler üzerinde nitelikli tartışmalar yapılması ve uzlaşma ile ortak bir karara varılabilmesi demokrasinin olmazsa olmazıdır. Bunun her kurum ve ortamda gerçekleştirilebilmesi için ise kişilere değil bireylere ihtiyaç bulunmaktadır. Kişi edilgen yani başkalarının yönlendirmesiyle hareket eden bir insanı, birey ise aklını kullanma cesareti olan, düşüncelerini her ortamda paylaşabilen, karar alma yetisine sahip, farklı fikirlere de saygı duymayı başarabilen insandır. Ayrıca birey olabilmek ilkeli insan olmanın da önkoşuludur. İşte bu noktada demokrasimizin en temel ihtiyacı olarak karşımıza kişilerden değil, bireylerden oluşan bir toplum olma gereği çıkmaktadır. Aile, eğitim sistemi ve tüm kurumlara da demokratik söylem, tavır ve idealleri mensuplarına kazandırmak görevi düşmektedir.

Son söz: İlkeler kuralları, kurallar kurumları, kurumlar sistemleri, sistemler de gelişmeyi sağlar.

**ZEKERİYA MUTLU
BAŞKAN**

İZMİR ESNAF VE SANATKARLAR ODALARI BİRLİĞİ

AR-GE EKONOMİ BÜLTENİ

ESNAF ve SANATKAR KÖŞESİ

KARŞILIKSIZ ÇEKLERDEKİ GELİŞMELER

Türkiye’de yaygın olarak kullanılan nakit dışı ödeme araçlarından biri de çekdir. Çek; keşidecinin kendi hesabından hamile belirli bir tutarda ödeme yapılmak üzere hamilin bankasına transfer edilmesi konusunda finansal durumunu yetkilendirmek amacıyla kullandığı bir ödeme aracı şeklinde tanımlanabilmektedir.

Çekin ibraz süresi içinde muhatap bankaya ibraz edilmesine rağmen hesapta yeterli karşılık bulunmadığı için ödeme yapılmaması halinde “karşılıksız çek” durumu ortaya çıkmaktadır.

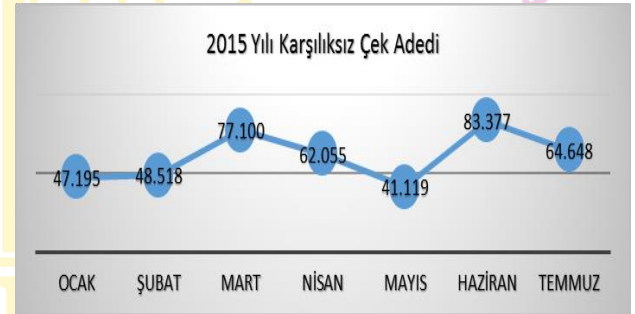
Türkiye Bankalar Birliği (TBB) Risk Merkezi’nden alınan verilere göre; 2015 yılı Temmuz ayı itibariyle bankalara 1 milyon 915 bin 788 adet çek ibraz edilmiştir. Bankalara ibraz edilen çeklerden **karşılıksız işlemi yapılan çek adedi 64 bin 648**; bu çeklerin **toplam tutarı ise 2 milyar 115 milyon lira** düzeyindedir.

2015 yılının Ocak-Temmuz dönemine ilişkin veriler incelendiğinde; karşılıksız çek adedinin **424 bin 142**; karşılıksız çek tutarının ise **15 milyar 368 milyon lira** düzeyine ulaştığı görülmektedir.

2015 yılına ilişkin karşılıksız çek bilgileri aylık bazda aşağıdaki tabloda gösterilmektedir.

2015 YILI	Karşılıksız İşlemi Yapılan Çek	
	Adet	Tutar (milyon TL)
OCAK	47.195	1.631
ŞUBAT	48.518	3.253
MART	77.100	2.465
NİSAN	62.055	1.963
MAYIS	41.119	1.455
HAZİRAN	83.377	2.483
TEMMUZ	64.648	2.115

Kaynak: Türkiye Bankalar Birliği

Yukarıdaki grafikte de görüldüğü üzere; 2015 yılı Ocak ayından bu yana karşılıksız çek adedinde dalgalı bir seyir izlendiği görülmektedir. Ocak ve Temmuz ayları karşılaştırıldığında; karşılıksız çek adedinde meydana gelen yüzde 37’lik artış oranı piyasalardaki ödeme güçlüğü ve ekonomideki yavaşlamayı açıkça ortaya koymaktadır.

Siyasi belirsizlik ve olumsuz ekonomik koşullara bağlı istikrarsızlığın hakim olduğu bir ekonomide, esnaf ve sanatkarlarımızın da vadeli alacak konusunda ortaya çıkan bu gelişmeleri dikkate almaları yararlarına olabilecektir.

İZMİR ESNAF VE SANATKARLAR ODALARI BİRLİĞİ

AR-GE EKONOMİ BÜLTENİ

EKONOMİ GÜNDEMİ

ULUSAL VE KÜRESEL DİNAMİKLER

Dünya ve buna bağlı olarak Türkiye ekonomisi oldukça zorlu bir eşikten geçmektedir. Dünya genelinde; üretim ve ticaret artışında yavaşlama, Çin'de yaşanan olumsuz gelişmelerin domino etkisi yaratma riski, bir türlü beklenen canlanmayı sağlayamayan Avrupa Birliği, karabasana dönüşen ABD merkez bankasının faiz artırma ihtimali, Ortadoğu ve Kuzey Afrika'daki kaotik politik ortam ön plana çıkan başlıca konulardır. Bütün bu sorunların gerisinde neler var diye bakıldığında ise karşımıza reel sektör ile finansal sistem arasındaki reel sektör aleyhine oluşturulan ekonomik kurgu ve de aşırı arz-yetersiz talep çıkmaktadır. Yakın zamanda bu sorunların çözülmesi olasılığı oldukça düşüktür. Bu nedenle dünya ekonomisini 2020'li yıllara kadar devam edecek bir yavaşlama sürecinin beklediğini söylemek yanlış olmayacaktır. Bu uzun zorlu dönem ancak finans sistemi öncelikli yapının yerine insan, üretim, istihdam, adil paylaşım temelli bir dönüşüm ile kısaltılabilir. Ancak, bu kavramların bile çok kullanılmıyor olması bu bağlamda ümitli olmayı zorlaştırmaktadır.

Dünya genelindeki trendler böyle iken **Türkiye'nin küresel iklimden yansıyanlar yanında ciddi içsel ekonomik sorunlarla da karşı karşıya olduğu görülmektedir.** Nitekim, Türkiye yüzde 12'lere gerilemiş yetersiz tasarruf oranı, inovatif teknolojik ürünler alanında oldukça geride kalması, çağın ihtiyaçlarıyla uyumlu olmayan eğitim sistemi, dış girdi ve kaynak bağımlılığı gibi yapısal ekonomik sorunları olan bir ülkedir. 2000'li yıllarda küresel likidite bolluğunun sağladığı imkanlarla ülkeye gelen sıcak paranın yarattığı düşük reel kur ile büyük cari açıklar verme pahasına, gelişmişlik ve gelir düzeyinin ötesinde tüketim standartları yakalanmıştır.

Bu süreçte devlet özelleştirmeler ve borçlanma yoluyla elde ettiği kaynakları yeterince üretken alanlara yönlendirememiştir. Özel sektörümüz yüksek faiz ile içeriden borçlanmak yerine daha çok

düşük faizle döviz cinsinden dışarıdan borçlanmış ve böylece ciddi bir kur riski üstlenmiştir. Alınan borçlar ise üretken, kalıcı istihdam yaratacak alanlara değil daha çok konut, rezidans, AVM inşaatında kullanılmıştır. Reel sektörü ve bu arada esnaf ve sanatkarları cezalandıran, arazi ve finansal rantları ön plana çıkararak sürdürülmesi mümkün olmayan büyüme yolu izlenmiştir.

Tüm bu gelişmeler sonucunda her kesimin ciddi düzeyde borçlanmış olduğu görülmektedir. Nitekim Temmuz sonu itibariyle vatandaşların bankalara **377 milyar TL** tüketici kredisi borcu bulunmaktadır. Özel kesimin ise içerideki bankalara **1 trilyon 36 milyar TL** ticari kredi, yaklaşık **280 milyar dolar** da dış borcu birikmiştir. Devletin ise **430 milyar TL** iç, yaklaşık **114 milyar dolar** dış borcu vardır. **Döviz borcu olanların kur artışları, TL borçlarını çevirecek olanların da artacak faizler nedeniyle çok ciddi ilave maliyetlerle karşılaşması kaçınılmazdır. Bu durum birçok kişi ve kurumu iflasa sürükleyebilecektir.**

Türkiye ekonomisi içsel dinamikleri itibariyle böylesi bıçak sırtı bir durumda bulunurken, dışsal-küresel dinamikler de tersine dönmeye başlamışken, siyaset kurumu da bir eksikliği daha tamamlamış ve bu kaotik sürece siyasi belirsizliği eklemiştir.

Bu gelişmeler sonucunda en büyük bedeli yine başta esnaflarımız olmak üzere reel sektörün ödeyeceği, işsizliğin artacağı, hem vatandaşlar hem de şirketler aşırı borçlu olduğu için hem kur, hem de faizlerdeki artışın getireceği ilave yükün çok büyük olacağı bir dönem bizleri beklemektedir. Tüm ekonomik birimlerin seçimlerin yapılması ve yeni hükümetin kurulması aşamasına kadar çok dikkatli davranması ve bu bağlamda da; döviz ile borçlanmaktan kaçınması, uzun vadeli yatırımlar için biraz daha beklemesi, vadeli satışlarda müşteriler boyutunda daha seçici davranması uygun olacaktır.

İZMİR ESNAF VE SANATKARLAR ODALARI BİRLİĞİ

AR-GE EKONOMİ BÜLTENİ

SAYILARLA EKONOMİ

	2014					2015							
GÖSTERGE	AĞUSTOS	EYLÜL	EKİM	KASIM	ARALIK	OCAK	ŞUBAT	MART	NİSAN	MAYIS	HAZİRAN	TEMMUZ	AĞUSTOS
İMALAT SAN. KKO (%)	74,7	74,4	74,9	74,5	74,6	73,7	72,8	72,4	74,1	74,9	75,1	75,9	74,8
OTOMOBİL SATIŞI(Toplam-adet)	45.131	49.262	50.814	59.695	110.054	24.498	40.817	61.676	70.211	62.878	67.766		
OTOMOBİL İHRACATI(Toplam-adet)	26.433	54.221	44.791	51.528	52.360	48.533	50.937	58.872	52.089	36.570	56.556		
TOPLAM İSTİHDAM (Bin kişi)	26.313	26.169	26.138	25.874	25.642	25.454	25.576	25.953	26.638	27.072			
İŞSİZ SAYISI(Bin kişi)	2.944	3.064	3.043	3.096	3.145	3.259	3.226	3.069	2.821	2.789			
İŞSİZLİK ORANI (%)	10,1	10,5	10,4	10,7	10,9	11,3	11,2	10,6	9,6	9,3			
TOPLAM MEVDUAT(Milyon TL)	855.154	884.571	874.281	877.383	916.535	908.576	938.777	960.801	981.966	988.781	1.015.087	1.038.038	
TL MEVDUAT FAİZİ (3 Aylık)	9,1	9,2	9,3	9,5	9,9	9,9	9,7	10,0	10,2	10,3	10,5		
TL MEVDUAT FAİZİ (6 Aylık)	9,7	9,4	9,4	9,4	9,7	9,7	9,9	9,7	9,7	10,0	10,5		
TL MEVDUAT FAİZİ (12 Aylık)	10,1	9,8	9,5	9,4	9,3	9,2	9,3	9,3	9,4	9,5	9,6		
TOPLAM KREDİLER(Milyon TL)	1.163.661	1.195.411	1.202.184	1.218.734	1.256.138	1.274.724	1.306.706	1.337.405	1.377.211	1.389.863	1.413.827	1.452.527	
MALİ KREDİLER KREDİLER(Milyon TL)	28.864	29.967	29.996	30.042	33.363	31.719	32.727	36.660	37.719	38.271	38.695	39.077	
TİCARİ KREDİLER KREDİLER(Milyon TL)	742.656	819.993	824.689	839.161	869.169	886.294	914.775	937.421	970.599	980.132	1.001.395	1.036.122	
TÜKETİCİ KREDİLERİ (Milyon TL)	266.724	271.180	273.627	276.633	281.084	283.016	286.620	291.393	295.466	297.250	299.833	301.687	
KONUT(Milyon TL)	117.701	119.759	121.413	123.399	125.394	126.500	128.471	131.363	134.283	136.371	138.371	139.080	
TAŞIT (Milyon TL)	7.104	6.964	6.823	6.775	6.788	6.668	6.546	6.464	6.434	6.406	6.385	6.409	
DİĞER (Milyon TL)	141.919	144.457	145.391	146.459	148.902	149.848	151.603	153.566	154.749	154.473	155.077	156.198	
KREDİ KARTI (Milyon TL)	73.766	74.271	73.872	72.898	72.522	73.695	72.584	71.931	73.427	74.210	73.904	75.641	
KREDİ FAİZİ (Taşıt %)	12,8	12,7	12,5	12,1	12,4	13,0	13,1	12,6	12,8	13,2	13,6	13,5	
KREDİ FAİZİ (Konut %)	11,0	10,9	10,7	11,1	10,9	11,0	10,8	10,8	11,0	11,6	12,1	12,4	
KREDİ FAİZİ (Ticari %)	12,0	11,9	12,9	12,8	12,8	12,8	12,7	12,9	13,2	13,3	11,9	11,2	
KÜÇÜK ESNAF VE SANATKAR KREDİLER(Toplam-Milyon TL)	16.978	17.146	17.249	17.505	17.862	18.014	18.523	19.006	19.715	21.103	21.450	21.830	
TL CİNSİNDEN(Milyon TL)	13.904	14.131	14.311	14.566	14.884	15.071	15.543	15.998	16.478	17.877	18.176	18.450	
DÖVİZ CİNSİNDEN(Milyon TL)	3.074	3.015	2.938	2.940	2.977	2.943	2.981	3.008	3.237	3.226	3.274	3.380	
KÜÇÜK ESNAF VE SANATKAR KREDİLER(Toplam içindeki payı-%)	1,5	1,4	1,4	1,4	1,4	1,4	1,4	1,4	1,4	1,5	1,5	1,5	
BANKACILIK SEKTÖRÜ TAKİPTEKİ ALACAK(Milyon TL)	34.078	35.652	36.529	37.259	36.340	37.110	38.179	38.618	39.795	40.556	41.473		
Kredi Kartları	5.711	5.765	5.988	6.322	5.731	5.802	6.024	6.039	6.312	6.566	6.773		
Ferdi Kredi Konut	626	619	630	627	615	652	644	639	640	652	640		
Ferdi Kredi Otomobil	238	238	240	241	228	231	227	223	222	228	221		
Ferdi Kredi Diğer	5.700	5.925	6.218	6.396	6.273	6.567	6.845	6.834	7.227	7.567	7.846		
Toptan Ticaret ve Komisyonculuk	2.589	2.647	2.767	2.783	2.927	3.024	3.148	3.181	3.341	3.482	3.614		
Tekstil ve Tekstil Ürünleri San.	1.285	1.272	1.278	1.347	1.373	1.384	1.387	1.391	1.437	1.422	1.495		
İnşaat	3.863	3.914	3.948	4.016	3.665	3.616	3.604	3.649	3.701	3.833	3.927		
Gıda Meşrubat ve Tütün San.	1.006	1.014	1.009	1.017	1.030	1.044	1.059	1.040	1.065	1.127	1.102		
Diğer	13.061	14.257	14.451	14.510	14.500	14.783	15.241	15.624	15.085	15.679	15.855		
PROTESTO EDİLEN SENET SAYISI (Bin adet)	95,8	81,9	92,6	83,9	86,2	85,9	72,2	73,9	82,6	77,2	81,2		
PROTESTO EDİLEN SENET TUTARI (Milyon TL)	989,8	709,0	860,9	684,8	776,0	794,7	712,8	680,5	714,5	664,8	757,9		
KARŞILIKSIZ ÇEK ADETİ(Bin adet)	37,5	77,7	62,6	39,9	85,9	47,1	36,3	61,3	47,4	41,0	67,7		
KARŞILIKSIZ ÇEK TUTARI (Milyon TL)	924,0	1.744,10	1.446,60	983,7	1.959,50	1.208,20	1.110,00	1.750,90	1.429,00	1.001,10	1.957,70		
KURULAN ŞİRKET SAYISI	4.067	5.206	4.397	4.974	5.386	6.471	5.509	6.092	6.022	5.635	5.896	4.760	
KAPANAN ŞİRKET SAYISI	874	995	1.002	1.083	2.561	2.734	1.091	1.000	992	712	980	1.053	
TÜFE ENFLASYONU(Yıllık %)	9,54	8,86	8,96	9,15	8,17	7,24	7,55	7,61	7,91	8,09	7,20	6,81	
ÜFE ENFLASYONU(Yıllık %)	9,88	9,84	10,10	8,36	6,36	3,28	3,10	3,41	4,8	6,52	6,73	5,62	
İHRACAT (Yıllık-Milyon \$)	158.034	158.573	159.401	158.229	158.337	158.195	157.317	155.139	155.082	152.445	151.518		
İTHALAT(Yıllık-Milyon \$)	243.764	243.726	243.431	243.415	242.112	239.456	238.133	236.913	234.609	231.616	229.041		
ORTALAMA DOLAR KURU	2,1600	2,2060	2,2600	2,2360	2,2900	2,3300	2,4570	2,5860	2,6510	2,6490	2,7040	2,6970	
ORTALAMA EURO KURU	2,8790	2,8530	2,8670	2,7900	2,8240	2,7190	2,7920	2,8070	2,8560	2,9580	3,0290	2,9740	
EURO/DOLAR PARİTESİ	1,3330	1,2930	1,2680	1,2480	1,2330	1,1670	1,1360	1,0850	1,0780	1,1170	1,1210	1,1030	